

ДЕРЖАВНА СЛУЖБА УКРАЇНИ З НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ
ФАКУЛЬТЕТ ОПЕРАТИВНО-РЯТУВАЛЬНИХ СИЛ

МАТЕРІАЛИ КРУГЛОГО СТОЛУ
«Об'єднання теорії та практики –
запорука підвищення готовності
оперативно-рятувальних підрозділів до
виконання дій за призначенням»

22 листопада 2024 року

Об'єднання теорії та практики – запорука підвищення готовності оперативно-рятувальних підрозділів до виконання дій за призначенням. Матеріали круглого столу. – Черкаси: Національний університет цивільного захисту України, 22 листопада 2024. – 187 с.

У збірці розміщено матеріали круглого столу «Об'єднання теорії та практики – запорука підвищення готовності оперативно-рятувальних підрозділів до виконання дій за призначенням». У збірці представлено наукові доповіді з наступних напрямків:

- Проблемні питання організації служби та професійної підготовки в ДСНС України в умовах воєнного стану.

- Особливості застосування засобів і способів гасіння пожеж та ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій в умовах воєнного стану.

- Актуальні питання створення, переобладнання та використання пожежної та аварійно-рятувальної техніки, оснащення та засоби індивідуального захисту в Україні у мирний та воєнний час.

- Моніторинг поточного стану та оперативні заходи реагування на надзвичайні ситуації чи інциденти, пов'язані з викидом (виливом) небезпечних хімічних та радіоактивних речовин.

- Інноваційні підходи та технології у вдосконаленні роботи оперативно-рятувальних підрозділів ДСНС в умовах воєнного конфлікту.

Редакційна колегія:

кандидат технічних наук, доцент Виноградов С.А.,

кандидат технічних наук, доцент Савельєв Д.І.

Редакційна колегія не несе відповідальності за зміст та стилістику матеріалів, представлених у збірнику.

Відповідальний за випуск Савельєв Д.І.

СЕКЦІЯ 2
«ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ЗАСОБІВ І СПОСОБІВ
ГАСІННЯ ПОЖЕЖ ТА ЛІКВІДАЦІЇ НАСЛІДКІВ НАДЗВИЧАЙНИХ
СИТУАЦІЙ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ»

УДК 614.84

АНАЛІЗ ОПЕРАТИВНО-СЛУЖБОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДРОЗДІЛІВ
ОПЕРАТИВНО-РЯТУВАЛЬНОЇ СЛУЖБИ ХАРКІВСЬКОГО
ГАРНІЗОНУ У ПЕРІОД РОСІЙСЬКОЇ АГРЕСІЇ

В.Г. Аветісян, канд. техн. наук, доцент, НУЦЗУ
Ю.М. Сенчихін, канд. техн. наук, професор, НУЦЗУ

В результаті російської агресії, з початку ведення активних бойових дій з 24 лютого 2022 року, органи управління та підрозділи оперативно-рятувальної служби Харківського гарнізону переведено на посилений режим роботи та функціонують в режимі воєнного стану [1].

Стислим аналізом, на підставі розгляду конкретних питань, обґрунтуємо, яким чином організована та здійснювалася оперативно-службова діяльність державного пожежно-рятувального загону №3 Харківського гарнізону ОРС ЦЗ (далі – 3-ДПРЗ або загін), визначим недоліки, позитивний досвід та пропозиції щодо підготовки фахівців пожежно-рятувальної справи.

Переналаштування служби та управління загonom району у воєнний час (посилення чергових змін, переведення на двозмінний варіант несіння служби, введення додаткової техніки в оперативний розрахунок та ін.).

Служба 3-ДПРЗ була переведена в добовий режим, в підвальному приміщенні частини облаштовано місце штабу загону, який цілодобово збирав та обробляв інформацію з головного управління (ГУ) та підпорядкованих підрозділів (інформацію щодо чисельності особового складу, стану техніки та кількості її в підрозділах та в оперативному розрахунку, стан будівель частин, забезпечення життєдіяльності підрозділів (водопостачання, електрозабезпечення, тепло, забезпечення особового складу їжею та питною водою), кількість виїздів та їх мета, збір інформації щодо залучення особового складу, який був задіяний до ліквідації надзвичайних ситуацій (НС) в наслідок ворожих обстрілів (інформація збиралось за допомогою електронної пошти та месенджерів). Чергова зміна була переведена на добу через дві (в підрозділах чергували два караули, була задіяна уся техніка яка знаходилась у оперативному розрахунку та в резерві. При чергуванні караули поділялися на основний та резервний, через добу вони міняли призначення) [2].

Порядок залученні підрозділів Харківського гарнізону на ліквідацію пожеж та наслідків нальотів та бомбардування та обстрілів залишився тим же чи змінився.

Розклад виїздів гарнізону залишився без змін, але він був посилений резервними відділеннями. За рахунок великою кількості пожеж та руйнувань одночасно, до ліквідації НС були задіяні підрозділи області та зведеного загону ДСНС України у Луганській області. Велике навантаження щодо виїздів на НС та аварії було з північної сторони міста, де знаходяться підрозділи 3-ДПРЗ а саме 18, 22, 5, 27, 36 ДПРЧ, і де за добу відбувалося одночасно до 50 пожеж та аварій. Ці підрозділи були посилені, як підрозділами міста, так і підрозділами зведеного загону ДСНС України у Луганській області.

Особливості управління підрозділами під час гасіння пожеж та ліквідації наслідків бомбардувань та обстрілів, в умовах загрози нанесення повторних ударів або наявності на місці не боєприпасів що не розірвалися.

За умови можливого виникнення повторних обстрілів час виїзду підрозділів збільшився від 3-х до 15 хвилин. По прибутті до місця виклику необхідно було: провести пошук безпечних місць та можливих укриттів для особового складу, техніки, шляхів евакуації при повторних обстрілах; визначити наявність вибухо-небезпечних предметів (ВНП) на місцях проведення робіт, можливість їх детонації, забезпечити роботу піротехніків, саперів, організувати взаємодію з вибухо-технічною службою НПУ МВС, повернення до підрозділу при обстрілі на шляху прямування до місця НС. При масованих обстрілах та великої кількості пожеж були введені резервні Штаби на пожежі, також додатково залучався особовий склад оперативних груп ГУ для керівництва гасінням пожеж та проведення аварійно-рятувальних робіт (АРР). За рахунок великої кількості повідомлень про пожежі та НС було переведено чергову частину ОДС ОКЦ ГУ на посилений варіант несення служби. У ході оперативних дій спостерігалася слабка координація ведення радіообміну під час залучення великої кількості оперативно-рятувальних розрахунків на різній техніці під час масованого обстрілу. Особовий склад, який долучався до ліквідації НС, повинен бути забезпечений на 100% броне захистом (шоломи, бронежилети) [3].

Роботи, які в основному доводилося виконувати під час виїздів: гасіння пожеж (в.ч. масштабних); розбір завалів за допомогою ручного інструменту та з використанням інженерної техніки (підйомні крани, бульдозери, екскаватори, лебідки) розмінування ВНП; розбір конструкцій пошкоджених будівель на висотах; евакуація населення; доставка гуманітарних вантажів; ексгумація тіл загиблих громадян; забезпечення електроживленням об'єктів критичної інфраструктури.

Дефіцит фахівців, що відчувався під час виконання робіт в осередках ураження: фахівці проведення АРР на висоті (верхолази, альпіністи, тощо); сапери; ідентифікатори ВНП; фахівці домедичної підготовки (парамедик у караулі); керівники АРР (спеціалісти по розбору завалів); фахівців для закріплення будівельних матеріалів (стропальники).

Які були недоліки, що було позитивного та які пропозиції на майбутнє.

Недоліки:

дефіцит рятувальних засобів (рятувальний капюшон) для роботи ланок ГДЗС;

більшість підрозділів міста облаштовані найпростішими укриттями для особового складу, або особовий склад укривається в найближчих будівлях;

відсутність протипожежного водопостачання в окремих районах міста, неможливість під'їзду до водоймищ у зв'язку із відсутністю облаштованих місць для забору води;

ускладнений під'їзд до місця НС у зв'язку із завалами конструкцій зруйнованих будівель, обірваними лініями електромереж;

недостатність засобів аеророзвідки на пожежах та проведенні АРР.

Позитивний досвід:

оновлено автопарк пожежно-рятувальної техніки більш сучасними зразками з великим об'ємом вогнегасних речовин

отримано велику кількість електричного, гідравлічного, пневматичного обладнання;

отримано потужні електростанції, які використовувались, як для потреб підрозділів так і для об'єктів критичної інфраструктури;

повністю оновлено бойовий одяг та спорядження в підрозділах;

отримані комплекти сучасного верхолазного обладнання та екіпірування;

отримано величезний досвід при проведенні АРР (розбір завалів), гасіння пожеж в умовах бойових дій.

Пропозиції щодо підготовки здобувачів вищої освіти в університеті (НУЦЗУ) до виконання робіт умовах бойових дій (воєнного стану):

включити до навчальних програм питання з вивчення: структури функціонування гарнізону та пожежно-рятувальних підрозділів в умовах воєнного стану; особливостей оперативних дій підрозділів під час бомбардувань та обстрілів; характеристик найбільш розповсюджених ВВП та боєприпасів;

приділити більшу увагу при підготовці спеціалістів цивільного захисту на такі напрямки: верхолазна підготовка, ідентифікація сучасних зразків ВВП;

оновити програму підготовки спеціалістів у напрямку цивільного захисту, домедичної підготовки, хімічного та радіаційного контролю.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аналітична довідка про пожежі та їх наслідки в Україні за 12 місяців 2021 року. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://idundcz.dsns.gov.ua/upload/5/3/8/5/7/5/2021-ctatuctuka-analitychna-dovidka-pro-pojeji-122021.pdf>.

2. Аналітична довідка про пожежі та їх наслідки в Україні за 12 місяців 2022 року. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://idundcz.dsns.gov.ua/upload/1/6/0/8/6/7/7/analychna-dovidka-pro-pojeji-122022.pdf>.

3. Аналітична довідка про пожежі та їх наслідки в Україні за 12 місяців 2023 року. [Електронний ресурс]. Режим доступу:

УДК 614.84

НЕОБХІДНІСТЬ УРАХУВАННЯ ВЛАСТИВОСТЕЙ ВАНТАЖІВ ТА УМОВ НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ПІД ЧАС ЛІКВІДАЦІЇ ПОЖЕЖ НА ТРАНСПОРТІ

О.І. Богатов, к.т.н., доцент, зав. каф., Харківський національний автомобільно-дорожній університет, Харків, Україна,

О.М. Роянов, к.т.н., доцент, доц. каф., Харківський національний автомобільно-дорожній університет, Харків, Україна

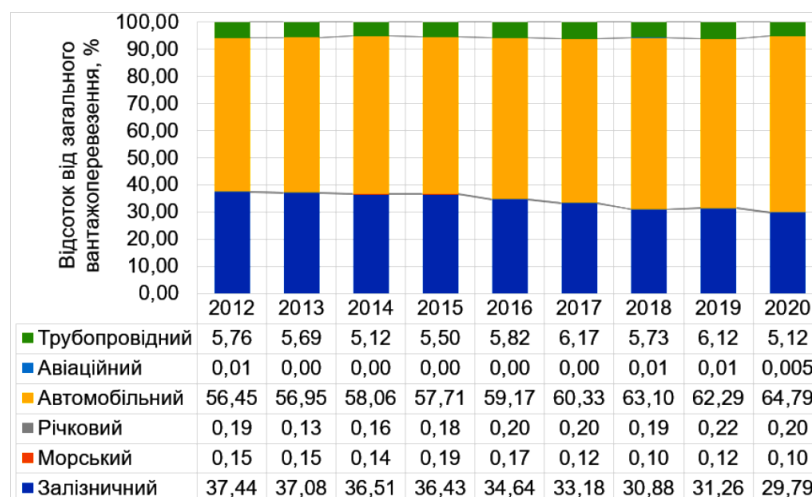
Забезпечення життєдіяльності нашої країни важко уявити без транспортної галузі. У статті 21 [1] визначено склад транспортної системи України:

- транспорт загального користування;
- залізничний;
- морський;
- річковий;
- автомобільний;
- авіаційний;
- міський електротранспорт (у тому числі метрополітен);
- промисловий залізничний транспорт;
- відомчий транспорт;
- трубопровідний транспорт;

В таблиці 1 наведено показники вантажоперевезень в Україні основними видами транспорту

[2].

Таблиця 1 – Показники співвідношення перевезених вантажів за видами транспорту України

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1 «ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ СЛУЖБИ ТА ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ В ДСНС УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ»

1. *Д.Ю. Белюченко* ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ПІДГОТОВКИ РЯТУВАЛЬНИКІВ-ВЕРХОЛАЗІВ ДО РОБОТИ УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

2. *К.Ю.Гаврилова* Головного управління ДСНС України у Херсонській області ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА ОСІБ РЯДОВОГО І НАЧАЛЬНИЦЬКОГО СКЛАДУ СЛУЖБИ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ ПІД ЧАС ОКУПАЦІЇ ХЕРСОНСЬКОЇ ОБЛАСТІ

3. *Д.В.Загаба, О.І.Мигаленко, ЧПБ імені Героїв Чорнобиля НУЦЗ України* ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ГАЗОДИМОЗАХИСНИКІВ

Р. Т. Парицк П. В. Босак ЛДУБЖД РОЗВИТОК МЕДИЦИНИ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ПОВНОМАШТАБНОГО ВТОРГНЕННЯ

4. *Є.М. Криворучко, НУЦЗ України; М.А.Захаров, АРЗ СП ГУ ДСНС України у Харківській області.* ПИТАННЯ ПІДГОТОВКИ РЯТУВАЛЬНИКІВ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

5. *В. І. Луц,* ЛДУБЖД АНАЛІЗ ВИМОГ ДО ПІДГОТОВКИ ГАЗОДИМОЗАХИСНИКІВ ДСНС УКРАЇНИ

6. *Р.М.Яцько¹; Р.В.Король²; Є.І.Жилін³,* ¹Головне управління державної авіації Міністерства оборони України; ²Пошуково-рятувальна та парашутно-десантна служба Командування Повітряних Сил Збройних Сил України; ³Харківський національний університет Повітряних Сил СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЗАПРОВАДЖЕННЯ МІЖНАРОДНИХ ВІЙСЬКОВИХ НОРМАТИВНИХ ДОКУМЕНТІВ ЗА НАПРЯМОМ ПОШУКОВО-РЯТУВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ (PERSONNEL RECOVERY) В ЗБРОЙНИХ СИЛАХ УКРАЇНИ

СЕКЦІЯ 2 «ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ЗАСОБІВ І СПОСОБІВ ГАСІННЯ ПОЖЕЖ ТА ЛІКВІДАЦІЇ НАСЛІДКІВ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ»

1. *В.Г. Аветісян, Ю.М. Сенчихін, НУЦЗУ* АНАЛІЗ ОПЕРАТИВНО-СЛУЖБОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДРОЗДІЛІВ ОПЕРАТИВНО-РЯТУВАЛЬНОЇ СЛУЖБИ ХАРКІВСЬКОГО ГАРНІЗОНУ У ПЕРІОД РОСІЙСЬКОЇ АГРЕСІЇ

2. *О.І. Богатов, О.М. Роянов, Харківський національний автомобільно-дорожній університет,* НЕОБХІДНІСТЬ УРАХУВАННЯ ВЛАСТИВОСТЕЙ ВАНТАЖІВ ТА УМОВ НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ПІД ЧАС ЛІКВІДАЦІЇ ПОЖЕЖ НА ТРАНСПОРТІ

Наукове видання

МАТЕРІАЛИ КРУГЛОГО СТОЛУ

«Об'єднання теорії та практики – запорука підвищення готовності
оперативно-рятувальних підрозділів до виконання дій за призначенням»

Відповідальний за випуск С.А.Виноградов	Технічний редактор Д.І. Савельєв	
Підписано до друку 22.11.2024	Друк. арк. 8	
Тир. 100	Ціна договірна	Формат А5
Типографія НУЦЗУ, 18034, Черкаси, вул. Онопрієнка, 8		